

Nr 497

Av herr **Fälldin m. fl.**, i anledning av *Kungl. Maj:ts framställning om anslag till Vissa sysselsättningspolitiska åtgärder.*

(Lika lydande med motion nr 417 i Första kammaren)

I samband med redovisandet av förslagen beträffande vissa sysselsättningspolitiska åtgärder för nästa budgetår behandlas också de s. k. rörlighetsstimulerande åtgärderna. Med anledning av arbetsmarknadsstyrelsens *petita* och dess framställning om tilläggsanslag föreslås under inrikeshuvudtiteln en uppräknig av medlen för dessa ändamål till 14 000 000 kronor. För budgetåret 1961/62, vilket är det sista för vilket de slutliga kostnaderna är kända, uppgick dessa till 6 000 000 kronor. Den relativa utgiftsökningen på detta område är större än på något annat. Ökningen mellan dessa två år utgör 133 %.

De åtgärder som användes för att stimulera den geografiska rörligheten består av ett bidragssystem med respension, familjebidrag och respension samt i vissa fall ett s. k. utrustningsbidrag. Därvid är respensionen avsedd att täcka kostnaderna för arbetstagares resa till anvisad anställning och flyttning av familj och bohag. Familjebidrag utgår i de fall då familjeförsörjaren har anställning på ort där familjens bostadsförhållanden ännu ej kunnat ordnas. Under dessa omständigheter kan respension utgå för en resa i månaden i vardera riktningen mellan familjens bostadsort och den nya arbetsplatsen. Därvid kan resan göras antingen av familjeförsörjaren eller hans familjemedlemmar i syfte att dessa skall bli i tillfälle att »stifta bekantskap med den ort där de skall bosätta sig». Starthjälpen utgår för närvarande med 300 kr. och är avsedd att täcka levnadskostnaderna fram till dess arbetstagaren erhåller den första avlöningen på den nya arbetsplatsen. Utrustningsbidraget infördes våren 1962, och skall enligt beslutet komma till användning inom områden med exceptionellt hög arbetslöshet. Detta bidrag, som utgöres av 2 000 kr., kommer för närvarande till användning för att förflytta arbetskraft från hela Ådalsområdet inom Ångermanland och från Tornedalen i Norrbotten. I statsutskottets av riksdagen godkända utlåtande nr 80/1962 förutsattes att »Kungl. Maj:t för riksdagen redovisar i vilken omfattning ifrågavarande bidrag lämnas och erfarenheterna av bidragsgivningen».

I årets statsverksproposition redovisas den omfattning i vilken utrustningsbidragen använts och förordas att försöksverksamheten skall få fort-

sätta även under nästa budgetår. Man måste i detta sammanhang fråga sig vilka erfarenheter man är på jakt efter. En effekt av denna verksamhet är tämligen tydlig, nämligen att verkningarna i de bygder där utrustningsbidraget kommer till användning inte har några positiva drag. Möjligheterna att intressera företagare att etablera sig i områden som fått denna stämpel på sig har inte ökat. Denna statliga åtgärd motverkar de lokala ansatserna och initiativen till vidareutveckling av bygdens näringsliv.

Föredragande statsrådet uttalar i statsverkspropositionen att »behovet av yrkesmässig och geografisk rörlighet har framhävts ytterligare». Mot denna bakgrund föreslår statsrådet att det nuvarande bidraget på 300 kr. i starthjälp höjes till 500 kr. samt att delar av detta belopp skall utgå vid tillfällig anställning utom hemorten. När det gäller möjligheten att använda de rörlighetsstimulerande medlen för att underlätta att erhålla kvalificerad arbetskraft till de sysselsättningssvaga områden, vilket riksdagen förordade efter motionsyrkande våren 1962, avvisar statsrådet detta under hänvisning till att en sådan åtgärd förutsätter lokaliseringspolitiska överväganden och att lokaliseringstudien väntas avge sitt belänkande inom kort, varvid också denna fråga torde bli föremål för behandling. Detta besked är ett konsekvent fullföljande av de senaste årens politik på detta område. Utan varje utredning har man ansett sig kunna utöka resurserna när det gäller de rörlighetsstimulerande åtgärderna, under det att förslag som syftar till ökade sysselsättningsmöjligheter inom områden med undersysselsättning har avvisats med hänvisning till att man inte kan föregripa lokaliseringstudien arbete. Denna metodik har emellertid undan för undan försvårat att nå ett önskvärt resultat genom lokaliseringspolitiska åtgärder. Man kan aldrig räkna med att vågskålarna skall komma att väga jämnt om man ständigt lägger vikter bara i den ena av dem.

Ett av de sysselsättningssvaga områdenas främsta argument i diskussionen med företagare är tillgången på arbetskraft. Genom samhällets åtgärder via de rörlighetsstimulerande medlen har denna faktor vid bedömandet av olika lokaliseringalternativ kommit att få en allt mindre betydelse. Genom dessa åtgärder har samhället kommit att aktivt medverka till den nuvarande koncentrationen av näringsliv och bebyggelse till några få regioner i vårt land. Samtidigt har stora områden av vårt land fått släppa ifrån sig alltfler i de produktiva åldrarna. Ett studium av relationerna mellan födelsetal och dödstal i församlingarna inom dessa områden ger klara besked om situationens allvar.

Varje ytterligare åtgärd till förmån för de rörlighetsstimulerande åtgärderna kommer att minska tyngden och effekten i de åtgärder lokaliseringstudien kan komma att föreslå. Att i detta skede, som dessutom präglas av en vikande konjunktur på flera av näringslivets områden, öka de rörlighetsstimulerande åtgärderna vore att verkligen föregripa lokaliseringstudien i dess arbete. Mot denna bakgrund föreslår vi, att verk-

samheten med de s. k. utrustningsbidragen indrages och att någon höjning av starthjälpbidraget icke införes. Däremot biträder vi förslaget att starthjälpn skall kunna utgå vid tillfälligt arbete på annan ort, varvid det torde få ankomma på Kungl. Maj:t att fastställa den nya skala som erfordras då nu utgående starthjälp utgör maximibelopp.

Arbetsmarknadsstyrelsen har under senare år fått sin personalorganisation kraftigt förstärkt såväl centralt som regionalt. Därvid har förstärkningen i första hand kommit förmedlingsorganisationen till del och detta i stor utsträckning med tanke på de rörlighetsstimulerande medlens tillkomst. De uppgifter som centralt sköts av lokaliserings- och utredningsbyrån har ingen ansvarig befattningshavare ute i länsarbetsnämnderna. Detta måste anses klart otillfredsställande. Att inrättandet av sådana tjänster skulle fylla mycket angelägna behov framgår klart bl. a. av det förhållandet, att landstingen i vissa fall på grund av statens underlåtenhet sett sig nödsakade att på egen hand inrätta sådana tjänster. Om man studerar de resultat som kunnat åstadkommas i de fall där tillfälliga tjänster inrättats, t. ex. i Östergötland och på Gotland, så tyder dessa på att verksamheten borde ges permanent karaktär. Vi föreslår därför, att länsarbetsnämnderna tilldelas en befattningshavare med huvudsaklig uppgift att i samarbete med företagarföreningen och andra länsorgan under arbetsmarknadsstyrelsens lokaliserings- och utredningsbyrås ledning ägna sig åt lokaliseringpolitiska uppgifter. Det bör ankomma på Kungl. Maj:t att skyndsamt vidta åtgärder för den lokaliseringpolitiska förstärkningen av länsarbetsnämnderna. Med hänsyn till den osäkerhet som måste anses vidlåda reservationsanslaget till de sysselsättningspolitiska åtgärderna synes särskild uppräknig av anslaget för ändamålet inte erforderlig.

Med stöd av vad ovan anförts får vi hemställa,

att riksdagen vid behandlingen av statsverkspropositionen:
Bil. 13: Inrikesdepartementet, punkten Vissa sysselsättningspolitiska åtgärder, måtte

A. besluta a) att s. k. utrustningsbidrag må upphöra utgå från och med budgetåret 1963/64 samt b) att starthjälpbidraget även i fortsättningen må utgöra 300 kr.;

B. hemställa hos Kungl. Maj:t om att frågan om användningen av de rörlighetsstimulerande medlen även för underlättande av flyttning av kvalificerad arbetskraft till de sysselsättningssvaga områdena må prövas särskilt i överensstämmelse med vad 1962 års riksdag förordade;

C. bemyndiga Kungl. Maj:t att skyndsamt vidtaga erforderliga åtgärder till förstärkning av länsarbetsnämnderna med lo-

kaliseringspolitiska befattningshavare i enlighet med vad i motionen har anförts.

Stockholm den 26 januari 1963

Thorbjörn Fälldin

Erik Larsson

Jan-Ivan Nilsson

Harald Larsson

i Hedenäset

Nr 498

Av herr **Gustafsson** i Borås och fru **Gärde Widemar**, om statsbidrag till anskaffande av ledarhundar för blinda.

(Lika lydande med motion nr 415 i Första kammaren)

Stockholm den 26 januari 1963

Axel Gustafsson

Ingrid Gärde Widemar

i Borås
